

Glasilo „Slovenskega čebelarskega društva“
za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani.

Urejuje **Frančišek Rojina.**

Izhaja po enkrat na mesec in se pošilja udom brezplačno.

Vsebina: Podružnicam »Spodnještajerskega čebelarskega društva«. — J. Lampe: Praktična navodila za november. — M. Humek: Opazovavni panj. — Iv. Jurančič: O razpečavanju medu. — Hinko Zirkelbach: Iz tega leta. — Fran Lakmayer: Tudi čebelar! — Urednik: Podoba Frank Bentona. — J. Lampe: Čebelni strup. — Vprašanja in odgovori. — Dopisi. — Raznoterosti. — Listnica uredništva.

Podružnicam „Spodnještajerskega čebelarskega društva“.

Podružnice „Čebelarskega društva za Spodnje Štajersko“ se prijazno opozarjajo, da sklenejo občne zборе do 20. decembra.

Takoj po občnem zboru imajo vposlati:

- a) osrednjemu odboru v Ptuj: letno poročilo, račun, imenik vseh udov, ki so za l. 1906 udnino vplačali ali izjavili vstop ter bodo gotovo plačali do 1. marca; nadalje se vpošlje 15% od vplačane udnine.

Nanovo vstopivši udje označijo se naj kot „novi udje“.

- b) „Slovenskemu čebelarskemu društvu“ v Ljubljano: Do 1. marca 1906 natančni imenik (stan, kraj, pošta i. t. d.) vseh tistih članov, ki bodo do istega časa udnino vplačali; za vsakega uda se pošlje 1 K 50 h.

Potem ostaja podružnici 10% od vplačane udnine, kar pripada podružnični blagajni za poravnavo letnih stroškov, nabavo čebelarskih potrebščin i. t. d.

Odbor.

Praktična navodila za november.

(J. Lampe.)

Mesec oktober se še ni poslovil, pa že je pokrita zemlja s snežno odejo skoraj pol metra debelo. Sneg je prehitel poljedelca, ki poljskih pridelkov še ni spravil, prehitel drevje, ki se še ni otreslo listja in zdaj stoka in poka pod silno težo, prehitel pa tudi marsikaterega čebelarja, ki svojih čebel še ni vzel in zaupajoč goljufivi pratiki, odložil to delo za november. Previdnejši je napletel o pravem času slamnatih blazin, in ko je ugledal v gorah sneg, stisnil je panje tesneje vkup, naložil drug na drugega, zagatil večje špranje in zdaj mirno čaka toplejšega dne, da bo zamašil tudi manjše špranje in prislonil zadej slamnate blazine. Do tedaj pa nima pri čebelah opraviti, razun, da odmeče sneg izpred čebelnjaka, da zniža panjem izletavnice, da jih pripre ali zasenči, da jih solnce ne izvabi iz panja v bleščeči, mehki sneg. Vse to pa dela brez ropota, da čebel ne vznemirja. Kdor pa je pravi čas zamudil in mora še le zdaj panje predstavljati in špranje mašiti, dela naj to s podvojenjo previdnostjo, pa le popoldne kakega toplejšega dne, kajti vznemirjenje je tem škodljivejše, čim občutnejši je mraz. Takega dne je zvršiti, kar še preostaja; tako zamašiti tudi manjše špranje, zadelati jih ob straneh, da se čebele ne umikajo na notranjo stran, zgoraj, da se pridržuje skupna toplota in spodaj, kjer ljudstva največ mraza trpe, zlasti če je pod ulnjakom prepih.

Zdaj je tudi čas, ko iščejo miši in rovke zavetja v čebelnjaku. Vgnezdijo se med ali nad panji in s svojim letanjem in škrabanjem vznemirjajo čebele. Rovka se splazi celo v panj, hrusta čebele in dela smrad, da tako ljudstvo, tudi če je prezimilo, spomladi hira ali celo iz panja pobegne. Zato je treba znižati izletavnico s koscem žičnate mrežice do 6 mm tako, da čebele še lahko izletavajo in tudi zrak lahko prihaja v panj, ki je pred rovko varen. V čebelnjaku pa nastavimo mišjo past ali zastrupljenega zrnja.

Tako vzimljenim pa dajmo zdaj, kar jim najbolj ugaja, namreč mir.

Opazovavni panj.

(M. Humeč.)

„Slovenski Čebelar“ je že mnogokrat bodril in vspodbujal posebno slovensko učiteljstvo, da naj se poprime umnega čebelarstva zlasti v onih krajih, kjer nudi narava čebelam dovolj paše, in so krajevne razmere ugodne za uspešno čebelorejo. Ako je učitelj čebelar, lahko z besedo in izgledom že zgodaj užge ljubezen do čebeloreje pri šolski mladini, posebno pri dečkih. Kako radi pomagajo učenci pri ogrebanju rojev! S kakim zanimanjem poslušajo in opazujejo, ko jim pri odprtem panju razlagamo zanimivosti iz čebelnega življenja! Kaj čuda, če si taki dečki še kot ponavljavni učenci nabavijo par panjev čebel, ki jih potem največkrat z uspehom oskrbujejo in se pri tem nadalje izobrazujejo v čebelarstvu. Ko odrastejo, postanejo navadno navdušeni čebelarji.

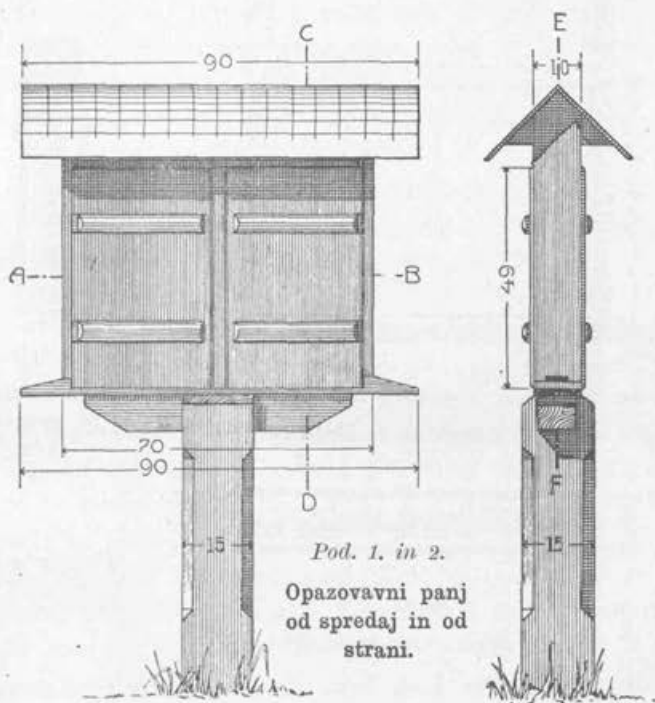
Naši navadni panji, bodisi stari z nepremakljivim delom, bodisi katerikoli s premakljivim satjem pa niso nič kaj pripravi, da bi se na njih opazovalo in učilo. Oni so več ali manj zaprta knjiga, ki se ne da odpreti ob vsakem času in ob vsaki priliki, da bi se s pridom bralo iz nje. Poleti ob dobri paši ne kaže vlačiti panjev podnevi iz čebelnjaka in iz njih jemati satnike, da bi se ob istih nazorno poučevalo. To se da izvrševati samo zgodaj zjutraj ali pozno proti večeru, ob času torej, ko nimamo učencev pri čebelnjaku. Podnevi ob lepem vremenu moremo kvečjemu odpreti zadnjo končnico tega ali onega panja, da učenci posamezno „pokukajo“ vanj. Tu pač vidijo nekaj čebel, satje in morebiti nekaj medu, drugega nič. Ako odpiramo samo platnice pri knjigi in preberemo naslovni list, se ne bomo nikdar seznanili z vsebino knjige.

Za učne namene je treba panja, ki ga lahko odpremo pri vsakem dnevnem času tako, da nič ne motimo čebel v njihovem delovanju in obenem vidimo vse, kar je moči videti v panjih od aprila do konca avgusta. Videti moramo predvsem različno matico, zalego v vseh stopnjah, od jajčeca do bube; dalje se mora zlahka opazovati kako čebele delajo satje, kako matica

stavi zalego, kako delavke polnijo celice z medom, kako „tlačijo“ cvetni prah v celice, vse tri vrste celic i. t. d. Vrhutega mora biti panj tako narejen in postavljen, da lahko ob enem opazuje večje število učencev (15—20 ali celo več).

Tak panj nam kažejo slike 1—5.

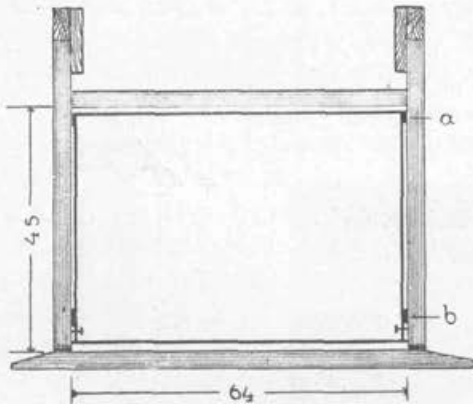
Pisec teh vrstic ima večletno izkušnjo, da se ob takem panju dosežejo najlepši uspehi v čebelarstvu pri ljudskošolskih učencih višje stopnje. Seveda s tem ni rečeno, da ni potreba učencem semintje pri priliki pokazati vsebine takih panjev, v kakršnih se navadno čebelari. Takih prilik se nudi vsako poletje gotovo nekaj. Opazovavni panj služi edino teoretičnemu pouku, ki je pri čebeloreji tako potreben kot malokje. On je namenjen za vsakdanje opazovanje celih razredov.

Pridejane slike so tako jasne, da ob njih lahko vsakdo sam izgotovi tak panj, če le zna količkaj sukati mizarsko orodje. Sicer pa tudi vsak mizar zlahka pogodi in lično izvrši opazovavnik po narisu in po sledečem opisu.

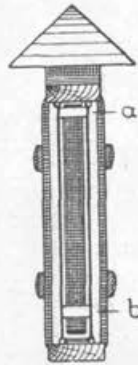
Iz 3 cm debelih desk (najbolje lipovih) se zbije najprej vnanji obod, ki bodi natančno 10 cm globok (pod 3.). Obe žreli se vrežeta, predno se obod zbijе, in sicer v velikosti 30×8 mm. Zgoraj se pribije streha, sestavljena iz dveh tanjših dilj.

Nato se priredijo na vsako stran dvojna vrtica iz 1 1/2 cm debelega lesa. Vrtica tečejo na primernih tečajih in se v sredi, zgoraj in spodaj

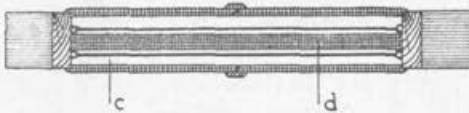
Podoba 3.

a, b deščici za razstoj oken.

Podoba 4.

a, b deščici za razstoj oken.

Podoba 5.

c šipa, d okvir za sat.

Prerezi po AB, CD, EF.

pritrjujejo s kljukastimi vijaki. Kdor hoče imeti posebno lično narejena, je lahko priredi tako, da se dajo zaklepiti s ključem.

Opazovavni panj imej samo en sat v velikem okvirju, ker le na ta način se doseže, da se ne more v panju nič skriti. Okvir (satnik) naj bode iz močnejšega lesa kot so navadni satniki.

Vstavi naj se natančno v sredi panja.

Na vsako stran okvirja se vloži

okence s šipo in sicer tako, da je razdalja med šipama ravno 45 mm. To je najvažnejše pri vsem panju. Ako je ta razstoj le par milimetrov večji, hočejo čebele po naravnem nagonu zakriti srednji sat in v ta namen nazidajo po šipah tanke satove in nam tako zapro (saj deloma) pogled na sat. Ako pa vložimo okenca s šipami tako, da je med njima ravno 45 mm razstoja, nam ostanejo šipe popolnoma čiste, ker je prostor med izdelanim satom in vsako šipo ravno 10 mm (satnik 25 mm). Med šipama in vrticami ostane tudi razstoja kakih 15 mm, kar mora biti radi tega, da v panju ne nastane prehuda vročina, ko ga obseva pekoče poletno solnce. Okvirja za šipi naj bodeta iz 1 cm debelega in 2 cm širokega lesa. Razstoj 45 mm med šipama dosežemo najlažje tako, da pribijemo na vsako pokončno stranico oboda znotraj po dve deščici po 40 mm dolgi in 7 mm debeli. Zgornji dve nosita obenem satnik, vse štiri pa branijo, da se okenci s šipama ne moreta zblížati bolj, kot v razdalji 45 mm. Vse to je jasno razvidno iz prerezov v sliki 3., 4. in 5.

Ko je panj gotov, ga pritrdimo z vijaki na primeren steber in potem vse skupaj pobarvamo dvakrat z oljnato barvo, ali pa pomazemo s karbolinnejem. To poslednje se pa naj izvrši par tednov prej, predno se denejo čebele v panj.

Popolnoma dogotovljen panj postavimo na vrtu na kak senčnat prostor tako, da je pristopen od vseh strani. Prostora naj bode okroginokrog za kakih 30 učencev. Na katero stran sta obrnjeni izletavnici, je čisto postranska stvar.

Koncem aprila ali začetkom maja je čas, da vsadimo v opazovavni panj čebelno ljudstvo in sicer najbolje kakega prvca. Pa tudi družec je dober, samo paziti se mora, da mu damo drugo matico, ko bi se mu prva izgubila pri prašenju.

Predno se roj vsadi v panj, prilepimo na satnik 3—4 cm širok kos lepega satja s čebelnimi celicami. Tudi ravno tako širok trak umetnega satja je dober. Neumestno bi bilo, ko bi dali takemu panju ves sat izdelan ali celo umetno medsteno. Razun tega, da bi ne mogli opazovati čebel pri grajenju satja, imelo bi to še več drugih zlih posledic.

Kako se roj vsadi v tak panj, pogodil bode vsak čebelar. Proti večeru je za ta posel najboljši čas. Na eni strani se okence s šipo pritrdi na svojem pravem mestu in vratica se zapro. Na drugi strani se pa vratica odpro in šipa vzame iz panja. Nato se pristavi tik k panju primerno visoka miza tako, da gredo z nje čebele lahko v panj. Satnik mora biti v panju nepremično pritrjen. Proti mraku se strese roj pred odprt panj na mizo in s kakim omelcem se čebele pometajo noter. Ko je večina z matico v panju, se šipa vloži trdo na svoje mesto in se pritrdi, da ne more pasti nazaj. Vratica se zapro in delo je dovršeno. Roj bode pri dobri paši takoj začel zidati satje, matica staviti zalego i. t. d. V 14 dneh je navadno sat dozidan do tal. Večkrat se zgodi, da v 30—40 dneh roji.

Prezimiti se čebele ne dajo v takem panju, kar pa tudi ne bi imelo nobenega pomena. V jeseni se pometejo v kak drug panj in satnik se spravi za drugo leto. Tudi ves panj se čez zimo lahko spravi pod streho.

Na delo torej tovariši-čebelarji, pa tudi nečebelarji! Ne bode vam žal majhnega truda ali par kronic stroškov. Uverjen sem, da bodete z menoj enakih misli, ako bodete le eno poletje večkrat na dan odprli to knjigo in brali z zanimanjem iz nje.

O razpečavanju medu.

(Iv. Jurančič.)

„Kam naj prodam med?“ — Nikdo menda ne dobi tega vprašauja tolikrat, kakor ravno potovavni učitelj. Tuintam si hoče kdo kar pravico narediti, češ, saj nas učite čebelariti ter nas v nemate za to stroko, zdaj pa tudi glejte, da bomo med dobro prodali!

Začetniki so v tej zadevi res pogosto v nepotrebni zadregi; če ima kakih 10 *kg* medu, mu dela to več skrbi, nego starejemu čebelarju 1000 *kg*. Vesel bodi, če enkrat med imaš, tem bolj, če ga imaš veliko! Kdor ga ima malo, naj ga nekaj shrani za čebele, ki ga bodo do prihodnje „žetve“ gotovo potrebovale; nekaj ga naj da domačim porabiti, da se tudi oni prvega pridelka razveselijo; če ga pa kaj ostane, ga gotovo sosedi in znanci, ko zvedo, radi pokupijo,

Onim pa, ki pridelajo že več medu ter si v tej zadevi ne vedo pomagati, hočem tukaj navesti nekoliko navodil:

1. Čebelar naj skrbi, da je njegov pridelek lep, snažen, nepokvarjen, pristen, torej pošteno blago. Med mora biti predvsem zrel; naj se ne iztoči prezgodaj, ampak le iz takih satov, ki so vsaj deloma pokriti, ako prej prostora v panju ali pa satovja za dodevanje zmanjka; sicer pa po končani paši. Voščeni drob se mora čisto posneti, ko se med izčisti, kar se zgodi v 2—3 dneh. Strogo treba paziti na snago, da ne pride v med kako smetje, nesnaga, čebele, ose, celo muhe i. t. d. Lahko se zgodi, da kupec najde kako malenkost v medu, pa zategadelj celi sod pošlje nazaj ter gotovo od takih nerednežev nikdar več ne kupi; prodajavec ima pa potem stroške, škodo in slabo ime.

2. Posoda mora biti dobra, čista in primerna; ne sme imeti nikakega tujega neprijetnega duha. Najbolje je, če priskrbimo vsakokrat novo posodo, ker se večinoma z medom vred proda; če se pa pošlje nazaj, jo shranimo do prihodnje rabe edino le za med. Da se med izčisti, ga spravimo najprej v nove, popolnoma snažne, večje lonce ali lesene deže. Potem, ko je čist, oziroma posnet, ga spravimo v tiste posode, ki ga nameravamo v njih prodati. V ta namen si naj vsak nabavi tako posodo, kakršna za njegove razmere bolj kaže. Kdor prodaja skupno, naenkrat, ali vsaj v večjih množinah, potrebuje večje posode, n. pr. po 50 *kg* vsebine; kdor pa prodaja v majhnem, ta si pa naj priskrbi posode po 1, 2, 4 *kg* i. t. d. Za prodajo v velikem so najpripravnejše deže po 50 *kg* iz smrekovega lesa; takšne so približno 50 *cm* visoke, spodaj 42 *cm*, zgoraj pa 35 *cm* široke (zunaj merjeno). Nekateri rabijo za med sode, kar pa ni praktično, ker se težko vanje spravlja, še težje pa vun dobi, ker se strdi, predno se razprodaja. Tudi so sodi dražji; posoda za pošiljanje mora biti sicer močna, v železnih obročih, vendar pa ne predraga, ker se sicer celo blago podraži. Kupec kupi namreč med navadno s posodo vred, zato se naj ne pozabi prazno posodo prej stehtati, da se potem ve, koliko je čistega blaga. Dandanes se dobijo že tudi velike ploščevinaste (plehnate) posode, ki so pa precej dražje ter se morajo še posebej zavarovati, oziroma oviti, da se med potjo ne obtolčejo in poškodujejo. Vendar v krajih, kjer še lesa ne pomanjkuje, se lesene bolj priporočajo, ker so cenejše in tudi med se drži v njih boljše in lepše. Borov, sploh smolnat les se naj ne rabi za ta namen, ker dobi med v njih okus po smoli.

Za manjšo prodajo so najlepše posode steklene, samo da so drage in je pošiljatev nevarna. Kdor ima obilo takih odjemavcev, ki so premožni ter

hočejo blago v posebno lepi obliki, lahko dobro razpeča med v steklenicah. Priporočajo se pa za naše razmere edino le po 1 *kg* vsebine. Manjše pridejo primeroma predrago, kajti potem že posoda sama skoro toliko stane, kakor je vsebina vredna. Večje steklenice pa zopet ne kažejo, ker je nevarnost pri pošiljlatvi tem večja in celo na mirnem v shrambi se večkrat razpočijo, če je prehladno. Steklenice za med se dobijo najbolje pri tvrdki: Stölzle's Söhne, Wien IV. Freihaus. Najboljše so one št. 3017; so štirivoglate ter se dobro zaprejo s kovinastim pokrovcem; 1 komad za 1 *kg* stane 32 h. (Naj se zahteva cenik.)

Kjer se ne gre za posebno lepo obliko, so pločevinaste posode za manjše pošiljatve prav priročne in ceneje, nego steklenice. Take, s patentovanim zamaškom stanejo za 1 *kg* 26 h, 2 *kg* 38 h, 4 *kg* 54 h, 5 *kg* 60 h, 10 *kg* 1 K in se dobijo pri B. Bodascher, Wien, XIII./3, Kneufsteingasse 22. Najpripravneje so one po 4 *kg*, ker je do 5 *kg* poštnina za celo Avstrijo enaka.

Toliko o posodi. Omenim še, da treba posodo o pravem času oskrbeti. Kolikokrat se pripeti, da bi se med že lahko davno prodal, ubogi „čebelar“ pa še ne ve, kam bi se obrnil za posodo. Zdaj prosjači tega, zdaj onega soseda-čebelarja: „Ej, vzemi še moj med ter ga prideni k svojemu v posodo!“ Vsak se izgovarja: „Jaz ne vzamem, jaz med šele prodajam, ne da bi ga kupoval.“ To je, kakor pravimo, „fretanje“. Vsak si naj oskrbi posodo, da ima vse v redu in pripravljeno; če se oglasi dober kupec, lahko takoj proda. Če ima vsak sam svojo posodo, je popolnoma neodvisen; sam jamči za pristnost, snago i. t. d., in če ni kaj v redu, sam škodo trpi.

3. „Kako pa dobiti kupca?“ bo vprašal začetnik. Prva pot je domače oznanilo; pri cerkvi se da oznaniti ter se tuintam znancem morda slučajno omeni. Na ta način je ravno letos nek tukajšnji čebelar prodal v enem dnevu nad 100 *kg* medu. Ali ni to uspeh brez vse težave, truda in posebnih priprav? Najprej skrbimo, da se domači ljudje v okolici vadijo na uporabo medu, kajti v teh imamo potem stalne in redne odjemavce! Kdor ima večje množine medu, posluži se oznanila v raznih časnikih, in kupcev bo dovolj.

Stareji čebelarji, ki imajo odjemavcev več, nego za svoj pridelek, naj mlajšim, nevednim v tej zadevi pomagajo. Ne gojimo sebičnosti in zavisti v tem oziru, ne bojimo se, da bi mi potem ne mogli svojega blaga prodati.

„Dobro blago se samo hvali.“ Če imamo dobro, pristno blago ter smo sami pošteni, ne bo nam manjkalo odjemavcev; kdor enkrat kupi, se zopet rad oglasi. Vsakdanja izkušnja nam priča, da promet z medom vedno napreduje; vsako leto se vse pokupi in predno poteče pol leta, že manjka medu. Pred leti se je razpečalo vse navadno do novega leta, letos pa je že zdaj do malega vse pobrano.

4. H koncu še omenim stari slovenski izrek, ki tudi čebelarjem velja: „Kako je blago, tako je drago“. Cena medu torej naj bo tudi primerna! Svetleje barve med se navadno dražje plačuje, temnejega moramo pa bolj poceni dajati; istotako je cena planinskemu medu višja, nego onemu

iz nižav. Neumno bi bilo, če bi prodajali za sramotno ceno, kakor tudi bi se smešili, če bi ceno pretiravali; reklo bi se nam, da ne vemo, koliko je reč vredna. Vsekako se pa cena ravna tudi več ali manj po odjemavcih; pri bogatih ljudeh in v mestih se lep med plača po 2—3 K, med prostim prebivavstvom se pa težko cena nad 1 K doseže. Vpoštevati se še mora nadalje, da cene v velikem, to je, če prodamo večje množine skupno pre-kupcu, morajo biti nižje, nego če prodajamo v manjših množinah. Računajmo pa, če se proda naenkrat, je tudi denar vkup, ki nekaj zaleže.

Pozor!

Pozor!

Novi čebelarški knjigi!!!

V kratkem izda naše društvo **čebelarški knjigi**, ki ju je spisal najduhovitejši slovenski čebelar Anton Janša. Vsebina je vseskozi imenitna in spisana za čebelarstvo v naših navadnih panjih. Prva knjižica govori o rojenju, druga pa obsega popoln poduk v čebelarstvu. — Cene bodo zelo nizke. — Kdor želi, da se mu dopošljete, ko bosta dotiskani, naj to naznani društvu.

Iz tega leta.

(Hinko Zirkelbach.)

Zopet je preteklo čebelarško leto. Opravka pri čebelnjaku ni nobenega, ker čebele potrebujejo popoln mir. Sedaj je najpripravnejši čas za čebelarja, da sestavlja pri gorki peči račun o čebelarstvu, koliko je imel dohodkov in stroškov, ter preiščuje to in ono, popravlja ali nareja panje, orodje i. t. d. Bere tudi čebelarške knjige, posebno „Slov. Čebelarja“, ker iz njega izve marsikaj poučnega in koristnega, pa tudi, kako se je godilo drugim čebelarjem, kakšno letino so imeli i. t. d. Morda tudi sam napravi kak dopis za „Čebelarja“, vsaj ta je ognjišče, ki se okrog njega zbirajo čebelarji, kjer med seboj po domače pokramljajo. Tudi mene je zapodila zgodnja letošnja zima od čebelnjaka k čebelarškemu ognjišču v družbo čebelarjev, da se nekoliko pogrejem, poslušam njih pogovore in končno jim še jaz povem, kako sem letos, drugo čebelarško leto, v čebelarstvu napredoval in čebelaril.

Letina je bila letos dokaj boljša nego lani. Otava je letos bujno cvetela, ker je bilo večkrat nekaj dežja, in tudi ajda je dobro medila, dasi je od mene precej oddaljena, toda čebele jo vendar dosežejo. Sploh okrog ali v Ljubljani ni napačno za čebelarstvo. V mesecu februarju cvete obilo leševja v mestnem logu; v marcu jelše, trobentice, zvončki, vrbe; začetkom aprila obilo tulp, na Golovcu jagode in črešnje; v majniku

sadno drevje, celi drevoredi divjega kostanja; začetkom junija obilo ahaca na Gradu in Golovcu, okrog 20. junija lipa, za njo lipovec in pravi kostanj, ki ga je tudi obilo; sredi julija prašna ajda na Barju in otava; slednja cvete do ajde, avgusta ajda in na Golovcu obilo jesenske rese, ki cvete do srede septembra. V nekaterih krajih so čebelarji odvisni le od ajde, ker nimajo otave. Kadar pri njih ajda dobro medi, so na trdnem, kadar pa ne, treba jim je seči globoko v žep, nas pa izreže otava, samo ako ni prevelika suša.

Lani, prvo moje čebelarsko leto, sem prezimil osem močnih nemških panjev, letos sem že napredoval za pet, tako da imam sedaj ozimljenih 13 plemenjakov. Ako bo prihodnje leto količkaj ugodno, bo že paviljon, obsegajoč 30 nemških panjev, premajhen in treba bo narediti še provizorični čebeljak za kakšnega „kranjička“.

Kljub temu, da je bilo letos vsled neugodne spomladi rojenje slabo, vendar sem dobil iz osmih plemenkov 10 naravnih rojev. Tri roje sem naredil. Najtežji roj je bil 3 *kg* 20 *dkg*, najlažji 1 *kg*. Prvi roj je bil dne 22. maja in zadnji, „begun“, 22. junija. Do ajdove paše sem imel 20 panjev, ki so izdelali 63 celih umetnih medsten in mnogo začetkov. Ker je treba za ajdovo pašo le močne polke, zato sem združil nekaj dni preje slabiče, odstranil razun ene vse stare matice in na ta način poslal v boj nad ajdo in resje trinajst močnih polkov.

Pred združevanjem sem pregledaval panjove in ob tej priliki se prepričal, koliko je vse odvisno od matice. Dobil sem dva drujca enako težka, le da je bil prvi 14 dni zgodnejši nego drugi; toda prvi je imel malo čebel, malo in redko zalego, nič medu in tudi satovja ni skoro nič izdelal, slednji je pa tako napredoval, da sem se kar čudil. Zato sem odstranil dve mladi, ničvredni matici, in pustil raje izvrstno staro matico, ki poseka marsikatero mlado.

Med ajdovo pašo sem tehtal vsak teden srednjemočen panj. Najbolja paša je bila od 22.—27. avgusta. V tem tednu so nanesele čebele 4 *kg* 10 *dkg*.

Dne 24. septembra zjutraj sem stehtal panje. Najtežji je tehtal 41 *kg*, najlažji 31 *kg*. Ako se odračuni teža panju, satovja, čebel in zalege, tedaj je imel najtežji panj 19 *kg*, najlažji 9 *kg* medu. Popoldne tistega dne sem izmetaval in natočil dva polna, velika, nalašč zato naročena kovinasta lonca, strmite g. urednik, okrog 70 *kg* medu. Ta dan je bil dan veselja za velike in male otroke; komaj sem jih uganjal.

Gotovo se čudite, g. urednik, kako dobiti iz 13 panjev toliko medu, saj vendar mora ostati v vsakem panju od oktobra do maja 12 *kg* živeža. Ta jih je pa najbrže popolnoma osušil, si mislite. O ne, gospod urednik! Vsak panj ima dobrih 12 *kg* živeža. To sem pa dosegel na ta način: Okrog 8 *kg* sem pustil vsakemu plemenjaku medu in 4 *kg* dodal sladkorja. In pomislite, kakšen dobiček sem naredil pri tem. Kupil sem 30 *kg* kristalnega sladkorja, *kg* po 38 kr., skupaj 11 gld. 40 kr., dodal 20 *kg* vode, skuhal ter dal vsakemu panju 4 *kg*. Zato sem pa lahko vzela 50 *kg* več medu, in če računam *kg* medu 60 kr., znaša to 30 gld., tedaj dobička že samo pri 50 *kg* 18 gld. 60 kr. Čebele ne trpe vsled tega prav nič; sladkor je za prezimo-

vanje prav izboren, ker po zimi ne kristalizira, za pitanje zalege spomladi pa ostane čebelam med. Toda to se pa lahko naredi le pri panjih s pre-makljivimi satniki.

Morda še marsikateri čebelar ne vé, kako se ravna s sladkorjem za pitanje jeseni, zato naj ob tej priliki to ob kratkem opišem.

Najboljši sladkor je kandis, toda zelo je drag. Mesto njega se priporoča kristalni sladkor, ki se dobi le v večjih špecerijskih trgovinah in je kakor navadna zdrobljena kuhinjska sol ter ima tudi več sladkorja v sebi kot navadni sladkor, vrh tega je še nekoliko cenejši. Sladkor se kuha v vodi, da nekaj časa vre, pene se pobira z žlico, obenem pa dobro meša s kuhavnico, da se sladkor ne prime na dnu lonca. Razmerje sladkorja in vode mora biti pravilno sestavljeno 3:2, t. j. 3 dele sladkorja in 2 dela vode. Najlaglje si čebelar to takole izračuna: Ako vzame čebelam n. pr. 90 *kg* medu in bi to rad nadomestil s sladkorjem, tedaj naj deli 90 na pet delov, peti del od 90 je 18. Ker je tedaj treba 3 dele sladkorja, naj množi $18 \times 3 = 54$ *kg*, vode pa 2 dela, t. j. $18 \times 2 = 36$ *kg*, skupaj torej 90 *kg*. Pri 90 *kg* ima na ta način čebelar dobička, ako proda *kg* medu po 60 kr., 33 gld. 48 kr. Koliko še v večji množini! To razmerje sem čital v neki čebelarski knjigi. Da je pravo, prepričal sem se z aparatom, kupljenim od čebelarske tvrdke Simichove v Šleziji. S tem aparatom se lahko zmeri gostota sladkorja. Rudeče znamenje kaže gostoto sladkorja za zimsko, črno za špekulativno pitanje. Pripomniti moram, da mora v vsakem panju ostati 2 tretjini medu, in 1 tretjino sme biti sladkorja. Sladkor se sme pokladati najkasneje proti koncu septembra, da ga čebele še lahko invertirajo ali prebavijo in pokrijejo.

Vidite, g. urednik, tako sem letos čebelaril. Marsikaj veselega in bridkega sem doživel, dosti sem imel zabave, pa tudi jeze. Sedaj sem pa le zadovoljen in mi ni žal, da sem čebelar. Lonec medu sem prodal, drugega pa hranim za pitanca in potice, ki bodo letos prvič o Božiču in Veliki noči dobro pomazane z domačim medom, pod streho pa imam še velik zaboj satovja. Ker nimam sedaj pri čebelnjaku več posla, treba bo pa pri gorki peči v dolgih zimskih večerih za prihodnje leto v satnike prirejati začetke, medstene, čitati čebelarske knjige i. t. d. Spomnim se katerikrat tudi „Slov. Čebelarja“. Tako mi bo minula zima, da še vedel ne bom kdaj. Čebelica je res človeku v zabavo in pouk poleti in pozimi.

Tudi čebelar!

(Fran Lakmayer.)

Tone Medoliz je postal posestnik. Trajalo je to sicer precej dolgo, no pa dočakal je, da so se oče naveličali njegove nagajivosti in mu izročili posestvo, sami so se pa podali v zasluženi kot.

Torej Tone je sedaj — že nad eno leto — gospodar na griču „pri Medolizu“.

Kmetija je lepa, vse v najboljšem redu. Tone je poljedelec, živinorejec, sadjerejec, in kdo bi mu zameril, da je izkušal postati tudi čebelar? Pri svojem najbližjem sosedu Tinetu Medojudu je večkrat dobil jeseni, kadar je Tine „trgal“, malo te ukusne slaščice, ki ji pravimo med, in bržkone, da ga je ravno to še najbolj mikalo in vabilo, postati tudi čebelar. Ker je pri Tonetu od sklepa do dejanja le en korak, se ne bode nihče čudil, da si je nekega jesenskega dne prinesel tam od nekod iz hribov šest lepih kranjičev čebel. To pot Tone ni štedil z novci, kakor ima sicer v navadi, ampak položil je zanje res celih štirideset kronic avstrijske veljave.

Res je sicer, da jih je precej dolgo iz roke v roko premetaval, preden jih je odštel — no pa to ni nikomur nič mar!

Njegova boljša polovica Liza je malo godrnjala, menda prvokrat odkar sta si s Tonetom zaobljubila do smrti zakonsko zvestobo „držati“ — no pa tudi to nas prav za prav nič ne briga.

Dejala je menda, da bi bilo bolj pametno za ta denar kupiti troje pujskov, nego šest škatel muh. Slednjič se je pa vendarle sprijaznila z novim dostojanstvom svojega Toneta in je še ponosna bila, da je njen Tone „čebelar“.

Zraven tega seveda ne smem zamolčati, da je Liza gojila v svojem srčecu sladke želje po tako vabljivo dišečem medu, ker zastonj si ni vzela „Medoliza“.

Torej Tone Medoliz je postal „čebelar“, naj je že komu prav ali ne.

Na solnčni strani pred svojim kozolcem napravil si je dovolj prostoren uljnjak za 25 kranjičev. Zunanosti ne bodem popisoval, ker je v vsem podoben vsem drugim kranjskim kmečkim čebelnjakom. Narejen je iz doma nažaganih stebričev in desk, pokrit je pa s slamo. Le toliko smem razodeti, da Tone ni spoznal za potrebno napraviti sprednjih vrat, s katerimi bi pozimi zaprl panjove, da mu jih burja ne zamete.

Dejal je, da njemu ena vrata zadostujejo, ker on sprednjih ne potrebuje, čebele pa tudi ne, ker muha je ustvarjena za tekanje, ne pa za „prežon“.

Tako nekako sredi oktobra je panjiče prinesel in lepo zložil v svoj novi uljnjak, tri v spodnji in tri v zgornji predal lepo enega poleg drugega.

Sosed Medojud je sicer svetoval, naj jih dene lepo enega vrh drugega, da se bodo pozimi ložje med seboj greli, a Tone je menil, da je takole bolje, ker bi sicer prevelike luknje zijale iz ulnjaka in teh šest panjičev, da bi se komaj v njem videlo.

Zakaj, da se Tone dobremu nasvetu in prigovarjanju Tinetovemu ni udal, zdi se mi, da uganem, ako rečem, da zato ne, ker hodijo mimo njegovega čebelnjaka ljudje v cerkev. Lahko bi prezrli, da ima Tone šest panjev, ako jih dene na kup, vsakega posebej pa bodo gotovo vsi videli.

No in Tone, ne smemo pozabiti, je ponosen na svoj novi uljnjak in čebele!

Ono bi to seveda veliko lepše izgledalo, ko bi ker takoj napolnil uljnjak s 25 panji, pa to bi vendarle preveč stalo!

Sicer se pa že tako spomladi pomnožijo. Vsak se bode rojil po dvakrat, nekateri po trikrat, morda pa še zgodnji prvci po enkrat; no se šteje, da Tone prihodnjo jesen vzimi 24 panjev, ostane torej kvečjem le še ena luknja, pa tisto že zamaši s kakim praznim panjem, če bi si ga tudi moral od soseda izposoditi.

(Konec prih.)

Podoba Frank Bentona.

(Urednik.)

Ko je bil ta svetovnosloveči čebelar pri meni, mi je dal za spomin svojo sliko. Ker je priobčil „Čebelar“ njegov zanimivi životopis in delovanje, naj prinese še njegovo podobo. Podoba ni ravno posebno dobra, ker je pretemna, vendar je razvidno iz nje, kake postave je Benton, kako varno ravna s čebelami, kake oblike so Langstrothovi satniki in kako so postavljeni panji — kar na prostem. Pri slovesu mi je slavni mož obljubil, da mi bo, ko se vrne v svojo domovino, v kratkih potezah opisal svoje daljno popotovanje, in če se to zgodi, bom povedal vse tudi v „Čebelarju“, saj se še Nemci zanimajo zanj, kaj-li bi se mi ne, ker poje slavo naše čebele tako na glas, da se čuje po vsem čebelarskem svetu.

Čebelni strup.

(J. Lampe.)

Mislili smo, da je čebelni strup navadna mravljinčna kislina, sploh jednostaven strup. Bert in Cloez sta našla v strupu čebele *Xylocopa violacea*, organsko osnovo, ki se po amonijaku izloči in v kislinah zopet raztopi. Do istega zaključka je prišel Langer, ko je preiskoval strup navadne čebele *Apis mellifica*. Ker sta pa pri čebeli dve različni sluznici, ki izločujeta strup, pričeli so dvomiti, da bi bil ta strup tako jednostaven; zato je izkušal *Phisalix* na živalih, da bi določil, ali deluje tu ena ali več strupenih tvarin. Iz njegovih poizkušanj je razvidno, da so v čebelnem strupu tri snovi: 1) lokalno vnetje povzročujoča, ki se razkroji, ako se greje $\frac{1}{4}$ ure pri 100°; 2) krč povzročujoča, ki se uniči, ako se greje $\frac{1}{2}$ ure pri 100°; 3) omamljiva in otrpljiva, ki izgubi svojo moč še le, če se je grela v zaliti cevi 15 minut pri 150°. Daljni poizkusi na živih vrabcih so pokazali, da izločuje kislina sluznica vnetljivi in omamljivi strup. Lužnata sluznica izločuje skoraj gotovo tisti del strupa, ki povzroči krč, pa to bodo šele daljni poizkusi pokazali.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje: Prosim pojasnila na tole: Dne 29. septembra sem zadnji-krat pregledoval panje, če je vse v redu za prezimovanje. Bilo je vse v najlepšem redu. 30. oktobra je bil solnčen dan, čebele so se prašile in ravno ko stopim k čebelnjaku, vidim, da so prinesle iz nekega panja čebele matico, letošnjo prvenčevo pevko. Bila je dobra matica. Dobil sem na vso srečo pri sosednjem čebelarju drugo. Vsak večer sem poslušal pri čebelnjaku, toda šuma nisem zapazil nobenega. Kaj je bilo vzrok smrti, in kako se pozna brezmatičnost pozimi? (*H. Z. v L.*)

Odgovor: Še kot majhen deček sem slišal v šoli, da star človek mora, mlad pa more umreti. In ravno tako je tudi menda pri živalih. Zakaj je vaša sicer mlada in dobra matica poginila, vam ne moremo povedati, na vsak način pa je morala biti kaj bolna, in je ali sama poginila, ali so jo pa čebele radi kake napake umorile. Notranje čebelno življenje je še ljudem tako tajno, da še najslovitejši anatomi ne vedo, kje ravno ima čebela sluh, vonj, sedež svojih misli, čemu ima petero očes, in še veliko veliko stvari o čebeli nam je neznanih. Pač pa iz njih obnašanja lahko marsikaj sklepamo in tako tudi to, imajo li matico ali ne. Če je nimajo, se po zimi lahko za gotovo prepričate, če na lahko potrkate na panj, ali pri žrelu vanj pihnete; če se čebele hitro umiré, jo imajo, sicer ne. Storite pa to izkušnjo ob južnem vremenu. Ob takem času lahko tudi prisluškujete na večer pri prašnicah: če se panj ni še umiril, je gotovo brezmatičen. Včasih tudi žejne čebele bučijo, vendar izkušen čebelar brez zmote lahko loči to bučanje od onega pri brezmatičnosti. Kadar je panj žejen, pomaga skoraj vedno že samo to, če se mu žrelo popolnoma odpre, da pride dovolj hladnega zraka vanj, in se odkriti med lahko do sitega nasrka vodenih hlapov.

Dopisi.

Iz Borovnice. O čebelni letini vam letos iz naše okolice še nihče ni poročal, in tudi jaz ne pišem teh vrstic nič kaj veselega srca. Ni sicer še tako slabo, da bi morali čebelarstvo „na kol obesiti“, ravno hvaliti se pa tudi ne moremo. Pomladansko neugodno vreme zadržavalo je rojenje, zatoorej smo imeli le malo poznih rojičev, ki so se kaj slabo razvijali in so svoje panje le deloma izdelali, ali pa jih z delom še zaprli niso. Roji so bili neredni in se sploh niso držali nobenih čebelnih pravil. Le malo rojev je ostalo zadovoljnih v novem stanovanju; navadno so šli nazaj v staro domovje, ali jo pa popihali v gozd in tako že itak pozno rojenje še zakasnili. Mene je pa ta čebelina razvada tako razkačila, da sem daljščasa premišljeval, kako bi temu uhajanju čebel prišel v okom, kar se mi je naposled tudi posrečilo. Kakorhitro ni postal roj v določenem času lepo „bešter“ in miren, nisem si prav nič premišljal in obsodil sem ga brez odloga in usmiljenja na 24 ur — v predpekkel. Povem vam, g. urednik, kakor tudi drugim čitateljem „Čebelarja“, da je roj, ki je bil zaradi nemirnosti in nestanovitnosti le enkrat v „predpeklju“, bil za vselej korenito ozdravljen takih in enakih razvad. Ker vem, da je marsikdo izmed čebelarjev radoveden in želi kaj več izvedeti o tem „predpeklju“, zatoorej naj v par besedah opišem ta grozoviti kraj.

Moj prijatelj in sočebelar Tone ima prav v bližini čebelnjaka ledenico. Predprostor v ledenici, kamor se devlje pivo hladit, je uhajajočim rojem tisti predpekkel, ki jih hitro in radikalno ozdravi in jim prežene vsako „brenčanje“. Kdor ne verjame, naj poizkusi.

Da pridem zopet na čebelno letino bodi omenjeno, da so letos pri nas dobile čebele precej v gozdu in tudi ob ajdovem cvetju so pridno in uspešno brale. Zgodnji roji, jalovci in tudi izrojenci nabrali so prav povoljno množino medu; večina panjev pa je bilo slabo obljudenih, in komur je določeno siromaštvo, ostane revež ves čas svojega življenja. In tako je bilo tudi pri nas s slabiči.

Coklar.

Izpod Kamniških planin, dne 26. oktobra. — Kroginkrog uljnjaka leži debel sneg; pratika pa kaže še cel teden do Vseh svetih. Kdo pametnih se bode čudil, da tudi jaz, namesto kmetijskega orodja, primem pero, in da „v trop, ki javnost le ga mika, se vriniti želim“? Pa ne da bi opisal „očetov naših slavna dela“, le pohleven dopisek za „Čebelarja“ bi rad napisal. Širšemu čebelarskemu svetu hočem povedati, kako smo to leto v znožju teh naših divnih planin, pasli ljubljene čebelice.

Zgodnje spomladi ne morem nič kaj hvaliti, akoravno so prvo obnožino že 9. marca prinesle; šele po prazniku Marijinega oznanenja so na mačkovni zašumele. Vrbo, ki raste ob Bistrici, so le par dni obirale, ko je že odcvetela; tudi na borovnici ni bilo posebne bére. Zato se je pa črešnja tem bolje obnesla. Tudi majnika ne morem posebno hvaliti, prvi teden je bil še precej ugoden, nato se je pa vreme skisalo. Šele 26. se je zjasnilo, 29. so pa udarile čebele na jelko ter so jo do sv. Primoža prav marno kresale. Panjovi so postali težki.

Jaz sem dobil prvi roj 15. maja, nekateri bolj srečni pa nekaj dni poprej. Po Kresu se je paša na jelki ponovila, in teden dni so nosile, da je bilo veselje. Kaj pa ajda? Zaradi prehude suše je do sv. Jerneja prav malo medila; ta dan je pa malo dež pomočil, in nekaj dni je bilo za našo živalco prav ugodnih.

Prišel je čas odjemanja medu; dosti je bilo dela, a bilo je veselo delo. Zabrnelo je točilo, močan curek je jel teči, ki sem ga prestrezal ne v steklenice, pač pa v deže, kar znači, da ga ni bilo baš malo. Iz tega razvidijo cenjeni čitatelji „Slov. Čebelarja“, da je bila pri nas tudi dobra letina; in da sem se upravičeno malo razkoračil.

Živelo naše čebelarstvo!

Jos. Košir.

Raznoterosti.

Deželno osrednje čebelarско društvo za Češko je imelo pred tremi leti 83 okrajnih podružnic s 4983 člani in 16 potovalnih učiteljev; v pripravo za čebelarско šolo dobil se je znesek 6424 K. — Ah, kje so še tisti časi, ko bomo mi Slovenci tako daleč! Pa na pravi poti smo!

Zopet nekaj novega. Čebelarški raziškovavec Mancini v Turinu je našel v čebelnih jajčkah strup, kakršnega imajo čebele v želu. Iz 475 jajčkov je izločil Mancini strup, ki ga je vbrizgnil vrabcu na stegence. Kdo bi mislil, da bo trdoživi vrabec radi tega poginil; pa je le, kakor pravi Mancini.

Listnica uredništva.

Gosp. M. P. na L.: Iz članka „O razpečavanju medu“ izveste potrebno. Med „malimi naznanili“ ponudite lahko tudi v „Čebelarju“ svoj med, kar nič ne stane. — Gosp. J. V. v O. pri K.: Prihodnjič! — Gosp. V. M. v V.: Hvala za pojasnilo.

Mala naznanila.

Pod tem naslovom objavljamo ponudbe članov brezplačno, to pa le dvakrat v letu.

Čebele, plemenjaki 30—35 panjev in jeden škafir se po primerni ceni prodajo. Obrniti se je na g. A. Verč-a, nadučitelja v Kanalu.

Matevž Miklavčič, vas Volaka, pošta Gorenja vas nad Škofjo Loko, **slika končnice**. Od kranjskih panjev po 15 kr., večje razmeroma dražje. — Oglasite se za poizkušnjo najprvo z malimi naročili!

Slovensko čebelarско društvo v Ljubljani

prodaja

starejše letnike „Slovenskega Čebelarja“.

Cene so: Nevezan letnik (1—6) po 2 K; v krasne izvirne platnice vezan po 3 K 30 h; same platnice so po 80 h. — Pošilja se poštnine prosto. — Lanski letnik je pošel.

Zanesljiv pitañec

ima na prodaj čebelar

Franc Unger v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Cena 1 K 20 h kg.

Čebele kupuje

M. Ambrožič v Mojstrani na Gorenjskem.

Prodaja pa isti umetno satovje iz pravega čistega voska po najnižji ceni

Semena rdeče detelje (inkarnat), esparsete, facelije, ranjak ali uročnik (Tannen- oder Wundklee)

zelo medunosne cvetlice prodaja

J. KORDIŃ V LJUBLJANI.

Velikanska pesa (kvedlinburška)

kraški in ameriški grah, ruski lan, vse vrste detelje, posebno za čebelno pašo, 'Facelija' in 'Esparsetta'; vse vrste travnih semen za napravo ali izboljšanje senožeti, kakor tudi vse vrste zelenjadi, zajamčeno kaljive pri

PETER LASSNIK-u, Marijin trg v Ljubljani.

Zaradi preosnove svojega čebelarstva prodam

160 malo rabljenih Gerstungovih panjev

s predno dvojno steno, vratmi in pokrovom, vse iz 3 cm debelega smrekovega lesa, zunaj barvani, znotraj napojeni s karbolinejem, z mediščem, mrežastim okencem, balonom, 2 slamnatima blazinama, brez satnikov po K 9.—, brez medišča in blazin pa po K 7.—.

Panji so cinkani in sploh skrajno trpežno napravljeni. Prilika je tedaj ugodna za onega, kdor se hoče s panji preskrbeti.

Anton Žnidaršič, Il. Bistrica.

Udnina (2 K) in reklamacije naj se pošiljajo upravništvu „Slovenskega Čebelarja“ v Ljubljani, dopisi in članki za list pa uredniku „Slovenskega Čebelarja“ Fr. Rojnu, nadučitelju v Šmartnem pri Kranju.